

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 20.11.2012
COM(2012) 669 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske
rezultate**

{SWD(2012) 371 final}

{SWD(2012) 372 final}

{SWD(2012) 373 final}

{SWD(2012) 374 final}

{SWD(2012) 375 final}

{SWD(2012) 376 final}

{SWD(2012) 377 final}

1. IZOBRAŽEVANJE IN SPRETNOSTI – STRATEŠKA PODLAGA ZA RAST

Naložbe v izobraževanje in usposabljanje za razvoj spretnosti so bistvene za spodbujanje rasti in konkurenčnosti: od pravih spretnosti je odvisna sposobnost Evrope za povečanje produktivnosti. Na dolgi rok lahko spretnosti sprožijo inovacije in rast, premaknejo proizvodnjo višje po vrednostni verigi, spodbudijo koncentracijo visokousposobljene delovne sile v EU in oblikujejo prihodnji trg dela. Veliko povečanje svetovne ponudbe visoko usposobljene delovne sile v zadnjem desetletju je za Evropo pomemben preskus. Časov, ko je bila konkurenca predvsem iz držav z nizkousposobljeno delovno silo, je konec. Kakovost izobraževanja in ponudba spretnosti sta se povečali po vsem svetu, zato se mora Evropa ustrezno odzvati.

Evropski sistemi izobraževanja in usposabljanja še vedno ne zagotavljajo pravih spretnosti za zaposljivost in premalo sodelujejo s podjetji ali delodajalci pri približevanju izobraževanja resničnemu delovnemu okolju. Slaba povezava med spretnostmi in potrebami na trgu dela predstavlja vse večjo težavo za konkurenčnost evropske industrije¹.

Kljub temu, da se je v zadnjih petih letih delež visokošolskih diplomantov povišal, bodo za uresničitev krovnega cilja, tj. 40 % mladih z visokošolsko izobrazbo, potrebna trajna prizadevanja.

V zadnjih petih letih je bil sicer dosežen velik napredek, vendar osip v mnogih državah članicah ostaja na nesprejemljivi ravni, v Španija na primer znaša 26,5 %, na Portugalskem pa 23,2 %. Za zmanjšanje osipa s celovitimi, z dejstvi podprtimi strategijami je potrebno ciljno usmerjeno ukrepanje, k čemur poziva tudi nedavno sprejeto priporočilo Sveta.

Tudi na drugih področjih številke kažejo na nezadostne rezultate: 73 milijonov odraslih ima samo nizko stopnjo izobrazbe, skoraj 20 % petnajstletnikov nima ustreznih bralnih spretnosti, udeležba v vseživljenjskem učenju pa je le 8,9 %.

Do leta 2020 bo za 20 % več delovnih mest potrebna višja raven spretnosti. Ob upoštevanju tega je treba v izobraževanju zvišati standarde in raven dosežkov ter spodbujati medpredmetne spretnosti, da bodo mladi lahko ravnali podjetniško in se na svoji poklicni poti prilagajali neizogibnim spremembam na trgu dela.

Širše poslanstvo izobraževanja in usposabljanja zajema cilje, kot so aktivno državljanstvo, osebni razvoj in blaginja. Medtem ko ti cilji ustrezajo potrebi po nadgradnji spretnosti za zagotovitev zaposljivosti v času počasne gospodarske rasti in krčenja delovne sile zaradi demografskega staranja, sta za države članice najbolj pereči vprašanja uresničevanja potreb gospodarstva in iskanja rešitev za hitro rastočo brezposelnost mladih. V tem sporočilu je poudarjeno zagotavljanje pravih spretnosti za zaposljivost, povečanje učinkovitosti in zmožnosti vključevanja ustanov za izobraževanje in usposabljanje ter sodelovanje z vsemi zadevnimi zainteresiranimi stranmi.

Da bomo lahko z visokokakovostnimi spretnostmi ustvarjali rast in nova delovna mesta, je treba povečati obseg in hitrost izvajanja reform. Komisija v tem sporočilu opredeljuje omejeno število strateških prednostnih nalog za države članice in nove ukrepe na ravni EU v

¹ Posodobitev sporočila o industrijski politiki, COM (2012) 582.

podporo nacionalnim prizadevanjem. Prednostne naloge odražajo priporočila Komisije za posamezne države članice² in podpirajo letni pregled rasti 2012³.

Med njimi je posebna pozornost namenjena boju proti brezposelnosti mladih. To sporočilo zajema štiri področja, ki so bistvena za reševanje tega problema in na katerih bi morale države članice okrepiti svoja prizadevanja:

- razvijanje vrhunskega poklicnega izobraževanja in usposabljanja za povečanje kakovosti poklicnih spretnosti.
- spodbujanje učenja ob delu, vključno s kakovostnimi programi pripravništva, vajeništva in dualnega sistema učenja, za pomoč pri prehodu od izobraževanja k delu.
- spodbujanje partnerstev med javnimi in zasebnimi ustanovami (za zagotovitev ustreznih učnih programov in spretnosti).
- spodbujanje mobilnosti s predlaganim programom Erasmus za vse⁴.

Ta vprašanja se neposredno nanašajo na sveženj za zaposlovanje mladih, ki naj bi ga Komisija predstavila pred koncem leta 2012. V svežnju bodo predlagani novi instrumenti za spopadanje z brezposelnostjo mladih in lažji prehod od izobraževanja k zaposlitvi.

V podporo smernicam iz tega sporočila so sporočilu priloženi naslednji dokumenti: **dokumentacija po državah članicah, v kateri so povzete njihova uspešnost in reforme politik** na ključnih področjih iz tega sporočila, **prva izdaja pregleda izobraževanja in usposabljanja**, v katerem sta predstavljena trenutna ponudba spretnosti in napredek pri doseganju krovnih ciljev strategije Evropa 2020 ter pet drugih **delovnih dokumentov služb Komisije, ki predstavljajo konkretne primere politik in dobro prakso**.

2. IZZIVI V DRŽAVAH ČLANICAH, KI JIH JE TREBA OBRAVNAVATI V OKVIRU EVROPSKEGA SEMESTRA

2.1. Spretnosti za 21. stoletje

Medpredmetne in osnovne sposobnosti

Prizadevanja morajo biti usmerjena na razvoj medpredmetnih spretnosti ...

Sodobna, na znanju temelječa gospodarstva potrebujejo ljudi z višjo usposobljenostjo in ustreznimi spretnostmi. Napovedi Evropskega centra za razvoj poklicnega usposabljanja kažejo, da se bo delež delovnih mest v EU, za katera bodo potrebne terciarne kvalifikacije, z 29 % leta 2010 povečal na 34 % leta 2020, delež delovnih mest, za katera bodo zadostovale nižje kvalifikacije, pa se bo v istem obdobju zmanjšal s 23 % na 18 %. Medpredmetne spretnosti, kot so sposobnost kritičnega mišljenja, samoiniciativnost, reševanje problemov in skupinsko delo, bodo posameznike pripravile na raznovrstne in nepredvidljive poklicne poti.

... zlasti podjetniških spretnosti ...

² http://ec.europa.eu/europe2020/index_sl.htm

³ Letni pregled rasti, COM(2011) 815.

⁴ Erasmus za vse je predlagani program EU za izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport, ki ga je Evropska komisija predstavila 23. novembra 2011.

Pozornost je treba še posebej posvetiti razvoju podjetniških spretnosti⁵, saj prispevajo k ustanavljanju novih podjetij in zaposljivosti mladih. Vendar ima na nacionalni ravni samo šest držav članic posebne strategije za podjetniško izobraževanje⁶. Komisija bo zato leta 2013 objavila politične smernice za izboljšanje kakovosti in razširjenosti podjetniškega izobraževanja po vsej EU. Države članice bi morale spodbujati podjetniške spretnosti z novimi, ustvarjalnimi pristopi k poučevanju in učenju od osnovne šole naprej ter s poudarjanjem možnosti ustanovitve podjetja kot poklicne poti od sekundarnega do visokošolskega izobraževanja. Z reševanjem konkretnih problemov in povezavami s podjetji bi morale biti v vsa področja izobraževanja vključene resnične podjetniške izkušnje, ki bi morale biti prilagojene vsem ravnam izobraževanja. Vsi mladi bi morali pred koncem obveznega izobraževanja imeti možnost, da dobijo vsaj eno praktično podjetniško izkušnjo. Merjenje učinka teh ukrepov je pomembno in v podporo državam članicam bo Komisija opredelila instrumente za ocenjevanje napredka in prikazovanje pridobivanja podjetniških spretnosti. Na ravni posameznih ustanov se bo napredek okrepil z okvirom samoocenjevanja, ki ga bodo ustanove pripravile skupaj z OECD; njegov cilj bo usmerjati in podpirati razvoj izobraževalnih ustanov, ki na vseh ravneh izobraževanja zagotavljajo učenje podjetniških spretnosti (od šol do ustanov za poklicno izobraževanje in usposabljanje).

... tudi povpraševanje po spretnostih, povezanih z naravoslovjem, tehnologijo, inženirstvom in matematiko, je še vedno visoko

Pomembni so tudi tehnični in naravoslovni predmeti. Povpraševanje po kvalificirani delovni sili v tehnološko in raziskovalno intenzivnih sektorjih je še vedno visoko in vpliva na povpraševanje po spretnostih, povezanih z naravoslovjem, tehnologijo, inženirstvom in matematiko (STEM). Zdaj so potrebna močnejša prizadevanja za poudarjanje STEM kot prednostnega področja izobraževanja in okrepitev sodelovanja na vseh ravneh. Čeprav so splošni izzivi, kot je potreba po večjemu zanimanju žensk za STEM, dobro poznani, je treba izboljšati tudi razumevanje poklicnih poti diplomantov s področij STEM.

... vendar mora biti prvi korak, da osnovne spretnosti osvojijo vsi ...

V priloženem pregledu izobraževanja in usposabljanja 2012 so pismenost, računanje ter osnovno znanje matematike in naravoslovnih predmetov navedeni kot ključni temelji za nadaljnje učenje ter vrata za zaposlovanje in socialno vključenost. Vendar današnja digitalna revolucija te spretnosti opredeljuje na novo, saj se z novimi oblikami branja in pisanja ter raznovrstnostjo virov informacij njihova narava spreminja.

Po vsej EU so reforme racionalizirale učne programe. Uvedeni so bili nacionalni standardizirani preskusi znanja, vzpostavljena infrastruktura za središča pismenosti, matematike in naravoslovja, oblikovane učiteljske mreže in stalni strokovni razvoj učiteljev ter okrepljeni ukrepi za izboljšanje digitalne in medijske pismenosti. Kljub temu raven učnih rezultatov ni zadostna, zato je treba nujno ukrepati. Delež petnajstletnikov v Evropi, ki nimajo osnovnih spretnosti, je okrog 20 %, v petih državah pa ima več kot 25 % petnajstletnikov težave z branjem. Države članice morajo uvesti nove sistemske reforme, da bi okrepile zgodnje

⁵ Za pregled podjetniških spretnosti glej delovni dokument služb Komisije *Assessment of Key Competences* (Ocenjevanje ključnih kompetenc).

⁶ *Entrepreneurship Education at School in Europe – National Strategies, Curricula and Learning Outcomes* (Podjetniško izobraževanje v šoli v Evropi – nacionalne strategije, učni programi in učni rezultati), Eurydice (2012).

evidentiranje spretnosti in ukrepanje pri učencih z učnimi težavami, ponavljanje razredov ali razvrščanje v skupine glede na sposobnost pa nadomestile z večjo podporo pri učenju.

Ta prizadevanja v okviru obveznega šolanja morajo slediti kakovostni, dostopni in cenovno ugodni predšolski vzgoji. Spremljati bi jih morali programi za družinsko opismenjevanje in računanje ter kakovostni programi za osnovne spretnosti odraslih, zlasti z učenjem ob delu. Potrebna so prizadevanja za povečanje trenutne zaskrbljujoče nizke ravni udeležbe v izobraževanju odraslih v večini držav članic⁷ ter oblikovanje novih politik, ki bodo temeljile na izkušnjah in rezultatih raziskave PIAAC⁸. Povprečna udeležba odraslih v vseživljenjskem učenju v EU je 8,9 %. V sedmih državah članicah je v izobraževanje odraslih vključenih le 5 % ali manj.

... za zaposlitev pa je pomembno tudi učenje jezikov, ki mu je treba posvetiti posebno pozornost

V svetu mednarodnih izmenjav je znanje tujih jezikov pomemben dejavnik konkurenčnosti. Jeziki so vse bolj pomembni za večjo zaposljivost⁹ in mobilnost mladih, slabo znanje jezikov pa močno ovira prosti pretok delavcev. Podjetja zahtevajo znanje jezikov, potrebno za poslovanje na svetovnem trgu.

Kot je podrobno opisano v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije o jezikih, prva evropska raziskava o znanju jezikov¹⁰ kaže, da v mnogih državah kljub naložbam na tem področju izobraževalni sistemi še vedno niso dovolj učinkoviti¹¹ za spopadanje s temi izzivi. V Franciji samo 14 % vseh dijakov na koncu nižjega sekundarnega izobraževanja doseže stopnjo samostojnega uporabnika enega tujega jezika, v Združenem kraljestvu pa le 9 %. Potrebne so hitrejša reforme držav članic, ki bodo temeljile na novih metodologijah in tehnologijah za poučevanje prvega in drugega tujega jezika, da se doseže cilj „materni jezik plus dva“, ki so ga sprejeli voditelji držav¹².

Poklicne spretnosti

Povečanje kakovosti poklicnih spretnosti zahteva razvoj vrhunskih sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ...

Izboljšanje medpredmetnih in osnovnih spretnosti ne bo zadostovalo za ustvarjanje rasti in konkurenčnosti, pa tudi povezanost izobraževalnega okolja in delovnega mesta je še vedno premajhna. Ciljno usmerjene naložbe v poklicno izobraževanje in usposabljanje, tj. začetno in nadaljnje usposabljanje, so bistvenega pomena za inovacije, rast in konkurenčnost. Komisija se dobro zaveda pomena poklicnega izobraževanja in usposabljanja, zlasti dualnih sistemov usposabljanja, pri zaposlovanju mladih.

Nekatere evropske države (Nemčija, Avstrija, Danska, Nizozemska) že imajo vrhunske sisteme poklicnega izobraževanja in usposabljanja z vgrajenimi mehanizmi za prilagoditev sedanjim in prihodnjim potrebam po spretnostih, da usposabljanje bolj ustreza povpraševanju.

⁷ Glej Pregled izobraževanja in usposabljanja 2012.

⁸ PIAAC – Program za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih: več informacij na http://ec.europa.eu/education/literacy/resources/statistics/more-info/index_en.htm.

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0027:01:SL:HTML>.

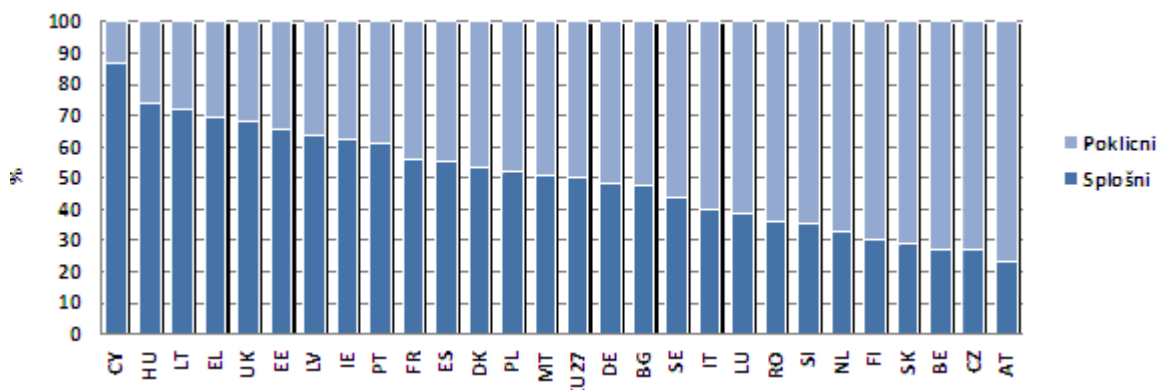
¹⁰ <http://ec.europa.eu/languages/eslc/index.html>.

¹¹ Glej Pregled izobraževanja in usposabljanja 2012.

¹² Evropski svet v Barceloni, marec 2002.

Te države imajo manj težav z neustreznimi kvalifikacijami in boljše stopnje zaposlenosti mladih, za njihovo poklicno izobraževanje in usposabljanje pa so značilni dualni sistemi z velikim deležem učenja ob delu. Mnoge druge države, zlasti v južni Evropi, pri udeležbi, kakovosti, rezultatih in privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja zaostajajo. Slika 1 prikazuje razlike med državami članicami glede na delež udeleženi v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter splošnem izobraževanju na višji sekundarni ravni. Razlogi za razlike so socio-kulturne tradicije in dojemanja, različne strukture sistemov izobraževanja in usposabljanja, gospodarstev ter trgov dela, sprejete reforme, obseg vključenosti socialnih partnerjev, zaposlitvene možnosti diplomantov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter želje posameznikov.

Slika 1 – Dijaki v višjem sekundarnem izobraževanju (ISCED 3) po usmeritvi programa (splošni ali poklicni) (v %, 2010).

Vir: Podatkovna baza Eurostata¹³, zbiranje podatkov UOE.

Učenje ob delu ter zlasti vajeništvo in drugi dualni sistemi izobraževanja pomagajo olajšati prehod od izobraževanja k delu. Ti sistemi zahtevajo jasen zakonodajni okvir, določitev vlog različnih akterjev in vključitev v celotni izobraževalni sistem. Pristop, ki temelji na dualnem sistemu – izobraževanje v razredu skupaj s praktičnimi izkušnjami na delovnem mestu – ima lahko pomembno vlogo na terciarni stopnji.

Kot je navedeno v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije je za doseganje odličnosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju treba sistematično prenoviti učne programe, stalno posodabljanje izvedbo in dejavnije vključiti podjetja, zlasti MSP. Poklicno izobraževanje in usposabljanje se mora biti sposobno odzvati na povpraševanje po višji ravni poklicnih spretnosti, prilagojenih regionalnemu gospodarskemu okviru. Hkrati mora biti tudi v pomoč tistim, ki želijo dostop do visokošolskega izobraževanja, ter posameznikom, ki morajo za nadgraditev ali posodobitev svojih spretnosti ponovno začeti z izobraževanjem.

... ki lahko znatno prispevajo k manjšemu pomanjkanju spretnosti ...

Sistemi poklicnega izobraževanja in usposabljanja morajo imeti ključno vlogo pri odpravljanju pomanjkanja spretnosti, zlasti v sektorjih s potencialom rasti, kot so IKT, zdravje in oskrba, nizkoogljične tehnologije, individualizirane storitve, poslovne storitve, pomorsko gospodarstvo¹⁴ in zeleni sektorji, ali v sektorjih v postopku znatnega preoblikovanja, ki

¹³ Za opombe k podatkom za posamezne države glej spletišče Eurostata.

¹⁴ Modra rast: možnosti za trajnostno rast v morskem in pomorskem sektorju, COM(2012) 494.

zahteva višjo usposobljenost delovne sile. Ciljno usmerjene naložbe v poklicno izobraževanje in usposabljanje za odpravljanje pomanjkanja spretnosti lahko podprejo rast na teh področjih. Te sektorje bi bilo treba tudi spodbujati, naj uporabljajo obstoječe evropske instrumente za kvalifikacije (EQF), kreditne točke (ECVET) in zagotavljanje kakovosti (EQAVET) ter tako poenostavijo mobilnost kvalificirane delovne sile.

... z boljšim sodelovanjem na evropski ravni

Učenje ob delu, kot ga predvideva dualni sistem izobraževanja, bi moralo biti osrednji steber sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi, njegov cilj pa bi moralo biti zmanjšanje brezposelnosti mladih, olajševanje prehoda od izobraževanja k zaposlitvi ter odzivanje na potrebe po spretnostih na trgu dela. Srečanje ministrov EU za izobraževanje decembra 2012 v Berlinu bo prvi korak k novim ravnam sodelovanja na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Ministri bodo podpisali memorandum, ki bo določal cilje za poklicno izobraževanje in usposabljanje v Evropi: izboljšati bi bilo treba privlačnost in kakovost poklicnega izobraževanja in usposabljanja; učne poti morajo voditi v visokošolsko izobraževanje; socialni partnerji in druge zadevne zainteresirane strani morajo biti dejavno vključeni v razvoj in izvajanje; treba je sprejeti ukrepe za večjo mobilnost. V podporo temu sodelovanju bo Komisija ustanovila novo koalicijo za vajeništvo na ravni EU, ki bo spodbujala uresničevanje te vizije ter povezala države članice in različne zainteresirane strani pri izmenjavi izkušenj in ukrepanju na nacionalni ravni.

2.2. Spodbujanje odprtega in prožnega učenja

Izboljšanje učnih rezultatov, ocenjevanja in priznavanja znanj

Uspešnost bi morala temeljiti na učnih rezultatih ...

Izobraževanje in usposabljanje lahko k rasti in ustvarjanju delovnih mest prispevata samo, če se osredotočata na znanje, spretnosti in kompetence, ki naj bi jih študenti pridobili v učnem procesu (učni rezultati), ne pa na dokončanje določene stopnje izobraževanja ali trajanje šolanja.

Medtem ko je izobraževalni pristop na podlagi učnih rezultatov že zdaj temelj evropskega okvira kvalifikacij in nacionalnih okvirov kvalifikacij, ta bistveni premik še ni v celoti prodrli do poučevanja in ocenjevanja. Ustanove na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja se morajo prilagoditi, da bodo povečale ustreznost in kakovost znanj, ki jih ponujajo študentom in trgu dela, razširile dostop do izobraževanja in olajšale prehod med različnimi potmi izobraževanja in usposabljanja.

... potencial ocenjevanja pa je treba bolje izkoristiti

Pomembnost in obseg poučevanja učnih vsebin sta pogosto odvisna od tega, kaj se ocenjuje. Veliko držav članic je prenovilo učne programe, še vedno pa morajo posodobiti ocenjevanje, da bo to podpiralo učenje. Kot je navedeno v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije o ocenjevanju ključnih kompetenc, je treba potencial ocenjevanja izkoristiti z opredelitvijo kompetenc glede na učne rezultate in razširitvijo obsega preskusov znanja in izpitov, ki te kompetence zajemajo. Poleg tega je treba v večjem obsegu uporabljati ocenjevanje za pedagoške namene, ki podpira vsakodnevno učenje spretnosti v šoli. Na tem področju je treba podrobno preučiti potencial novih tehnologij pri iskanju novih načinov ocenjevanja ključnih kompetenc.

Tudi izven šol bi morali posamezniki imeti možnost, da se njihove spretnosti ocenijo, potrdijo in priznajo, ter da lahko pripravijo profil spretnosti za morebitne delodajalce. Informacije o kakovosti in obsegu spretnosti prebivalstva bodo organom omogočile, da bolje evidentirajo morebitna pomanjkanja spretnosti in se osredotočijo na področja z najboljšo donosnostjo naložb. Še naprej bi si bilo treba prizadevati za razvoj instrumentov za individualno oceno spretnosti, zlasti na področjih reševanja problemov, kritičnega mišljenja, sodelovanja in podjetniške samoiniciativnosti.

Kvalifikacije bi morale odpirati čim več vrat ...

V zadnjem desetletju je bilo vzpostavljenih več evropskih instrumentov za podpiranje mobilnosti učencev in delavcev, na primer evropsko ogrodje kvalifikacij (EQF), Europass, evropska sistema prenašanja kreditnih točk (ECTS in ECVET), evropska klasifikacija spretnosti, kompetenc in poklicev (ESCO) in okviri za zagotavljanje kakovosti. Ti instrumenti izboljšujejo preglednost, na primer z lažjo primerljivostjo kvalifikacij med državami (EQF) in prenosljivostjo kreditnih točk (ECTS).

Razviti niso bili ločeno drug od drugega, vendar bi jih bilo mogoče uporabljati še precej bolj povezano, na primer z usklajenim zagotavljanjem različnih instrumentov in storitev – vključno s preglednostjo in priznavanjem kvalifikacij, potrjevanjem neformalnega in priložnostnega učenja ter vseživljenjskim usmerjanjem. To bo prispevalo k resnični evropski mobilnosti, saj bo mogoče znanje, spretnosti in kompetence posameznikov brez težav razumeti in hitro priznati. Oblikovanje evropskega prostora spretnosti in kvalifikacij bo podprlo prizadevanja za preglednost in čezmejno priznavanje kvalifikacij, pridobljenih v poklicnem in visokošolskem izobraževanju.

... pri tem lahko pravo pot nakaže akademsko priznavanje

Priznavanje visokošolskih kvalifikacij in kvalifikacij, ki omogočajo dostop do visokošolskega izobraževanja, je že dolgo med prednostnimi nalogami evropske politike. Akademsko mobilnost narašča zaradi spreminjajočih se struktur sistemov visokošolskega izobraževanja, takšno internacionalizacijo pa spremljajo tudi prizadevanja za promocijo EU kot kraja za študij in raziskave¹⁵. Vendar so za večjo privlačnost EU za študente in raziskovalce potrebni boljši pristopi k priznavanju znanj, bolj sistematična in usklajena uporaba evropskega sistema zbiranja in prenašanja kreditnih točk (ECTS) ter izboljšave pri uporabi in ocenjevanju učnih rezultatov. Poleg tega bo to prispevalo k vzpostavitvi evropskega prostora spretnosti in kvalifikacij.

Stalen razvoj bolonjskega procesa pomembno prispeva k spodbujanju preglednega in pravičnega priznavanja visokošolskih kvalifikacij v Evropi in drugod. V okviru bolonjskega procesa in nedavnega bukareškega sporočila so se države zavezale k izboljšanju akademskega priznavanja diplom. To vključuje pregled upoštevanja Lizbonske konvencije o priznavanju v nacionalnih zakonodajah in spodbujanje ocenjevanja postopkov priznavanja, ki jih uporabljajo ustanove, s čimer se zagotavlja kakovost. Pionirska skupina držav preskuša načine za samodejno priznavanje primerljivih akademskih diplom. Cilj skupine je enaka obravnava vseh študentov ne glede na izvor njihove visokošolske diplome, to pa je mogoče doseči tako, da se opušča akademsko priznavanje posameznih diplom in se sledi pristopu, ki bo temeljil na zaupanju v sistem, v okviru katerega je bila diploma podeljena.

¹⁵ Prihodnji predlog Komisije za prenovitev direktiv 2004/114/ES in 2005/71/ES.

Izkoriščanje potenciala IKT in odprtih virov izobraževanja pri učenju

Digitalna revolucija prinaša pomembne priložnosti za izobraževanje ...

Tehnologija ponuja neprecenljive možnosti za izboljšanje kakovosti, dostopnosti in enakosti v izobraževanju in usposabljanju. Je ključni vzvod za učinkovitejše učenje in zmanjševanje ovir za izobraževanje, zlasti socialnih. Posamezniki se lahko izobražujejo kjer koli in kadar koli, njihove učne poti pa so prožne in prilagojene.

Digitalno učenje in najnovejši trendi odprtih virov izobraževanja¹⁶ (v nadaljnjem besedilu: OVI) omogočajo temeljite spremembe v izobraževanju, saj širijo ponudbo izobraževanja prek tradicionalnih oblik in meja. Pojavljajo se novi načini učenja, za katere je značilna individualizacija, vključenost, uporaba digitalnih medijev, pristop od spodaj navzgor in oblikovanje vsebine izobraževanja s strani učencev in učiteljev; te načine spodbuja skokovita rast OVI na spletu. Evropa bi morala veliko bolj kot do zdaj izkoriščati potencial OVI. Za to je potrebno dobro računalniško znanje, vendar nekatere države članice po podatkih pregleda izobraževanja in usposabljanja za leto 2012 še vedno zaostajajo; v devetih državah članicah ima več kot 50 % oseb, starih med 16 in 74 let, slabo računalniško znanje ali pa ga sploh nima. Uporaba IKT na področju izobraževanja in usposabljanja je visoko med prednostnimi nalogami politike, vendar še niso vzpostavljeni bistveni elementi za digitalno učenje in vključevanje OVI v vse sektorje izobraževanja in usposabljanja. Z usklajeno strategijo na ravni EU bi se lahko preučila obseg in zapletenost izzivov pri podpiranju ukrepov držav članic in drugih zainteresiranih strani.

... zato je čas za obsežnejšo uporabo IKT v učenju in poučevanju ...

Nedavna raziskava¹⁷ kaže, da še vedno obstajajo razlike v dostopnosti izobraževalnih orodij in vsebin, ki temeljijo na IKT. Pogosto se priporoča ocenjevanje, ki temelji na IKT, vendar je redko določeno, kako naj se to ocenjevanje uporablja. Za prilagojeno in prožno učenje bi bilo treba uporabo tehnologij vključiti v izobraževalno prakso. Obsežni pilotni projekti v resničnih okoljih bi morali opredeliti, kako, kdaj in kje se IKT lahko učinkovito uporablja v pedagoških in ocenjevalnih pristopih. Prenos raziskav v izobraževalno prakso je še bolj nujen v okolju, ki se hitro spreminja. Še naprej bi bilo treba razvijati izkustvene skupnosti (npr. eTwinning, Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo ter skupnosti znanja in inovacij) in središča odličnosti, ki temelji na IKT, prav tako pa spodbujati hitrejši prehod raziskav na področju inovacij v izobraževalno prakso. Pri vsem tem je pogoj za uspeh vključitev in sodelovanje zainteresiranih strani.

... za izkoriščanje prosto dostopnega znanja

Kakovost izobraževanja temelji na mešanici različnih izobraževalnih gradiv. Za izkoriščanje prosto dostopnega znanja morajo širši dostop in uporabo OVI spremljati jasni standardi in mehanizmi za ocenjevanje in potrjevanje spretnosti in kompetenc, pridobljenih s temi gradivi.

¹⁶ Odprti viri izobraževanja (OVI), kakor jih je leta 2002 opredelil UNESCO, so „gradiva za poučevanje, učenje in raziskave, ki so v javni rabi ali objavljena z licenco intelektualne lastnine, ki dovoljuje prosto uporabo, adaptacijo in distribucijo“. Odprto izobraževanje (OI) je širši pojem, ki se nanaša na postopke in organizacije za odpravljanje ovir za vstop v izobraževanje. OVI so del OI, ki ga je uporaba IKT močno spodbudila. Več informacij na spletišču Unesca o OVI: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources>.

¹⁷ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129SL.pdf.

Ustanove za izobraževanje in usposabljanje, ki v svoje poučevanje še niso vključile OVI, bi prav tako morale sodelovati s tehnološko naprednejšimi ponudniki izobraževanja, da bodo izpolnile pričakovanja učencev, rojenih v digitalni dobi. Učitelji spretnosti poučevanja z uporabo IKT pogosto pridobijo v začetnem izobraževanju, ne pa v okviru strokovnega razvoja. Pomembno je, da imajo potrebna znanja, da pri poučevanju izkoristijo potencial novih tehnologij ter z njimi spodbujajo in vključujejo tudi učence.

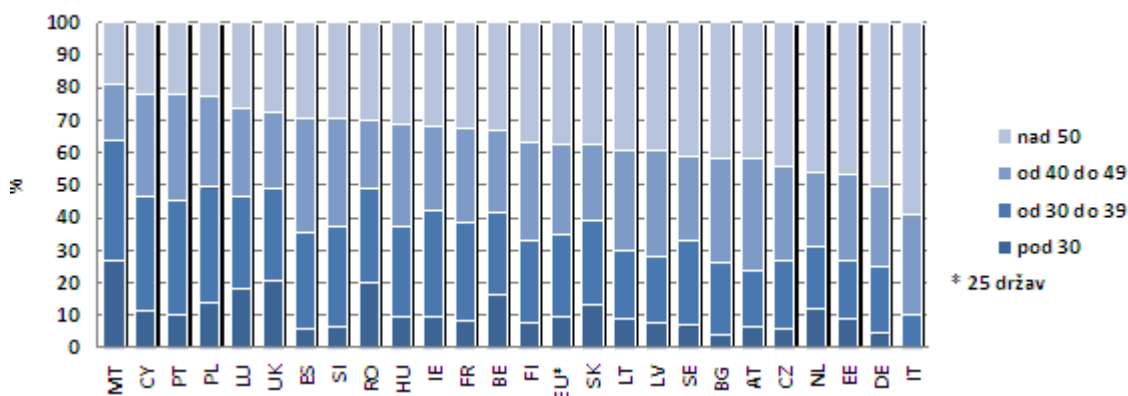
Izobraževalni trg je v postopku preoblikovanja. Število nekomercialnih ponudnikov OVI narašča, tehnologija napreduje (npr. prost dostop, izmenjava datotek prek spleta in odprta koda), založniki na področju izobraževanja in širša industrija pa se še naprej prilagajajo tem spremembam. Že zdaj spreminjajo svoje poslovne modele, da bi lahko izkoristili nove tržne priložnosti.

Podpora evropskim učiteljem¹⁸

Zahteve za učitelje se hitro spreminjajo ...

Visokakakovostni in dobro usposobljeni učitelji lahko učencem pomagajo razviti kompetence, potrebne na svetovnem trgu dela, ki zahteva vedno višjo usposobljenost. Dokazi¹⁹ kažejo, da na uspešnost učencev najbolj vpliva kakovost poučevanja in učenja. Vendar se učitelji zdaj soočajo s povsem novimi izzivi. Kot je opisano v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije, bodo vse večje zahteve glede izobrazbe, obsežno upokojevanje učiteljev iz generacije „baby boom“ (glej sliko 2) in veliko pomanjkanje učiteljev nekaterih predmetov povečali povpraševanje po kvalificiranih učiteljev na vseh ravneh. Potrebni bodo celoviti ukrepi za povečanje privlačnosti tega poklica. Ti ukrepi bi morali vsebovati finančne in nefinančne spodbude. Kriza in trenutna ponudba delovne sile sta prav tako priložnost, da se spretnosti učiteljev posodobijo in k temu poklicu privabi novo kvalificirano osebje.

Slika 2 – Starost učiteljev v nižjem in višjem sekundarnem izobraževanju (v %, 2010).

Vir: Podatkovna baza Eurostata²⁰, zbiranje podatkov UOE.

... potrebne so nove kompetence učiteljev, izobraževalcev učiteljev in ravnateljev ...

¹⁸ Glej opredelitev v delovnem dokumentu služb Komisije *Supporting the Teaching Professions for Better Learning Outcomes* (Podpora učiteljskim poklicem za izboljšanje učnih rezultatov).

¹⁹ Glej OECD Kratak pregled izobraževanja 2012.

²⁰ Za opombe k podatkom za posamezne države glej spletišče Eurostata.

Za pridobitev visokokakovostnih učiteljev, njihovo zadržanje v poklicu in strokovno izobraževanje so potrebne dobro pripravljene strategije, ki zajemajo tako začetno izobraževanje učiteljev kot njihov strokovni razvoj skozi vso poklicno pot. Države članice morajo vzpostaviti ogrodje kompetenc ali strokovni profil za učitelje, vključno z vodji usposabljanja v začetnem ter nadaljnjem poklicnem izobraževanju in usposabljanju. V ta namen bi bilo treba na podlagi meril, ki temeljijo na kompetencah, jasno opredeliti vlogo izobraževalcev učiteljev. Skupaj z ukrepi za zagotavljanje kakovosti bi to moralo biti podlaga za preoblikovanje sistemov zaposlovanja, da bi v učiteljski poklic privabili in v njem zadržali visokokakovostne osebe.

Prav tako pomembno je, da se za vodilne položaje na vseh ravneh izobraževanja pridobi, ustrezno pripravi in zadrži pravo osebje. Na tem področju so potrebne dodatne naložbe. Ravnatelji se morajo usmeriti v izboljševanje poučevanja in učenja, kar v številnih državah članicah zaradi vse večje upravne obremenitve ostaja problem. Akademije za vodstvene poklice ali programi strokovnega razvoja ponujajo modele dobre prakse.

... zato so potrebni odločni ukrepi za spodbujanje novih pristopov k poučevanju in učenju ...

Učni programi, zlasti na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, bi se morali bolj približati resnični zaposlitvi, kar bi dosegli s stalnim sodelovanjem s podjetji in delodajalci, na primer tako, da bi k pouku za učinkovitejše učenje povabili več podjetnikov. Reforme učnih in poučevalnih pristopov so potrebne na vseh ravneh, prav tako pa tudi dobro financiran stalni strokovni razvoj, ki bi moral vključevati redne povratne informacije in podporo izobraževalcev učiteljev. Učitelji morajo stremeti k usposabljanju – tako pri uporabi novih tehnologij, izboljšanju kompetenc učenja učenja, skrbi za raznolikost in vključenost kot pri izpolnjevanju potreb prikrajšanih učencev, kot so Romi, invalidni otroci ali otroci migrantov. Končni cilj vseh teh dejavnosti bi moral biti izboljšanje učnih rezultatov.

... kakovost poučevanja pa je pomembno vprašanje tudi v visokošolskem izobraževanju

Če se bodo prizadevanja nadaljevala, bo Evropska unija verjetno dosegla krovni cilj, da se delež oseb z doseženo terciarno stopnjo izobrazbe poviša na 40 %. Dober strokovni razvoj bi moral biti zagotovljen tako v okviru raziskovanja²¹ kot poučevanja. Vendar pa prav poučevanje najbolj vpliva na rezultate študentov, povečuje zaposljivost diplomantov in omogoča večjo prepoznavnost evropskih visokošolskih institucij po vsem svetu. Trenutno ima le nekaj držav določene strategije za spodbujanje kakovosti poučevanja v visokošolskem izobraževanju, vključno z usposabljanjem učiteljev na področju pedagoških spretnosti. Komisija je ustanovila skupino na visoki ravni za posodobitev visokošolskega izobraževanja, ki bo leta 2013 pripravila priporočila oblikovalcem politike in visokošolskim institucijam glede spodbujanja kakovosti poučevanja in učenja.

2.3. Spodbujanje skupnega prizadevanja

Financiranje izobraževanja

Vlaganje v izobraževanje in usposabljanje je ključnega pomena za povečanje produktivnosti in gospodarske rasti ter je odgovornost vseh ...

²¹http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pdf.

Kljub dobri srednje- in dolgoročni donosnosti naložb v izobraževanje sta upad gospodarske rasti in s tem povezana potreba po proračunski konsolidaciji mnoge države članice privedla do tega, da zmanjšujejo število naložb v izobraževanje in usposabljanje. Od šolskega leta 2009/10 in zlasti od sredine leta 2010 je moralo precej držav znižati plače učiteljev in drugih javnih uslužbencev. Leta 2012 v večini držav ni bilo sprememb glede ureditve financiranja podpornih mehanizmov za učence, dijake in študente in/ali njihove družine. Od držav, za katere so na voljo podatki, so samo v Španiji (državni proračun), na Cipru in Portugalskem zmanjšali financiranje razpoložljivih programov pomoči za osebe v izobraževanju. Če danes ne bo dovolj naložb, bo to gotovo imelo resne srednje- in dolgoročne posledice na nabor spretnosti v Evropi.

Nekatere države članice imajo več manevrskega prostora od drugih, vendar se vse soočajo z istim dvojnimi izzivom: dati prednost javnim naložbam v sektorju izobraževanja in usposabljanja ter poiskati učinkovitejše načine uporabe razpoložljivih finančnih sredstev, kar bi zahtevalo strukturne reforme, zlasti izobraževalnih sistemov. Glavni vzvod za večjo učinkovitost naložb v izobraževanje in usposabljanje je izboljšanje ponudbe izobraževanja in preprečevanje izobraževalnih neuspehov. Države članice vedno pogosteje razvijajo modele za delitev stroškov med različne partnerje v procesu izobraževanja (država, podjetja in posamezniki, fundacije in nekdanji študenti), javne naložbe pa pomagajo pri spodbujanju zasebnega sofinanciranja.

... s poudarkom na čim učinkovitejših naložbah na vseh ravneh izobraževanja ...

Ena od prednostnih nalog za učinkovitejšo uporabo sredstev bi morale biti zgodnje ravni izobraževanja, da se prepreči izobraževalni neuspeh na teh ravneh in z njim povezane posledice v odrasli dobi (učni rezultati, zaposljivost, zaslužek, preprečevanje kriminala, zdravje itd.)²². Zagotavljanje visokokakovostne in cenovno dostopne predšolske vzgoje se obrestuje, zlasti pri družbeno prikrajšanih skupinah. Čeprav države članice od leta 2000 povečujejo število naložb na področju predšolskega in šolskega izobraževanja, je javnih naložb na prebivalca v zgodnjem otroštvu še vedno manj kot na kateri koli drugi ravni izobraževanja.

Tudi v šolskem izobraževanju se obseg javnih naložb ne bi smel zmanjšati, vendar morajo vlade iskati načine za boljše izkoriščanje virov. Učinkovitejše zaposlovanje učiteljev, njihovo zadržanje v poklicu in zagotavljanje strokovne podpore (glej oddelek 2.2) lahko pomembno prispeva k donosnosti naložb.

... in delitvijo stroškov na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja kot možnostjo za pomoč pri doseganju tega cilja

Poklicno izobraževanje in usposabljanje, visokošolsko izobraževanje in izobraževanje odraslih prinašajo velike koristi javnosti in posameznikom²³. V dobro uveljavljenih dualnih sistemih poklicnega izobraževanja in usposabljanja podjetja dolgoročno donosnost dosežejo tudi v primerih, ko stroški vajeništva na začetku presegajo neposredne prihodke podjetja iz vajeniškega dela. Za spodbujanje vajeništva bi bilo treba javna sredstva usmeriti zlasti v sektorje z naraščajočimi potrebami po delovni sili. Na drugi strani pa bi morala podjetja

²² Glej Eurydice (v pripravi), *Recent Trends in the Public Funding of Education in Europe* (Najnovejša gibanja javnega financiranja izobraževanja v Evropi).

²³ Glej OECD Kratek pregled izobraževanja 2012.

povečati naložbe v začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje, zlasti s svojo udeležbo v alternativnih modelih usposabljanja ter s pomočjo šolam z zagotavljanjem ustrezne opreme.

Stalno poklicno izobraževanje in usposabljanje posameznikom lahko prinese znatne zasebne koristi, delodajalcem pa višjo produktivnost. Raziskave kažejo, da trenutni instrumenti javnega financiranja (individualni izobraževalni računi, subvencije za usposabljanje itd.) niso dovolj učinkovito usmerjeni, saj pogosto dajejo prednost nadaljnjemu usposabljanju delavcev, ki že imajo visoke kvalifikacije, in zvišujejo njihove zasebne koristi. Javno financiranje na tem področju je treba temeljito oceniti in usmeriti na povečevanje udeležbe v usposabljanju, zlasti prikrajšanih skupin. V obdobju gospodarskega prestrukturiranja se povečuje tudi javna odgovornost. Pogosteje je treba uporabljati mehanizme za delitev finančnega bremena usposabljanja med delodajalci, npr. sklade za sektorsko usposabljanje.

Naložbe v visokošolskem izobraževanju lahko dokazano ustvarijo znaten donos tako za posameznike kot za družbo²⁴. Države članice poznajo različne modele financiranja, vedno več pa jih glede na vse večje število študentov in manjša proračunska sredstva v sisteme visokošolskega izobraževanja uvaja večjo delitev stroškov. Država članica lahko sama izbira najustreznejše mehanizme financiranja, vendar bi morala ob učinkovitosti upoštevati tudi enakost in dostop. Vprašanja, kako visok naj bo neposreden prispevek študentov ali drugih akterjev k stroškom študija²⁵ in kakšni so splošni učinki delitve stroškov, sta predmet razprave ter ju je treba dobro preučiti in podpreti z nadaljnjimi raziskavami in analizami.

Poleg tega morajo vlade ob upoštevanju omejenih virov tudi učinkovito uporabljati razpoložljive strukturne sklade, zlasti Evropski socialni sklad. Več držav je nedavno prerazporedilo precejšnjo količino sredstev za programsko obdobje 2007–2013 na ključne prednostne naloge v izobraževanju in usposabljanju. Za obdobje 2014–2020 je treba za ohranjanje naložb v izobraževanje in ustrezno infrastrukturo določiti nove poudarke in prednostne naloge. Predlagani program Erasmus za vse za obdobje 2014–2020 bo s pomočjo mobilnosti, sodelovanja in podpornih ukrepov politike podpiral tudi nadnacionalne pobude na teh področjih.

Partnerstva

Partnerstva lahko ob aktivni podpori ustvarijo platformo za usmerjanje k „pravim“ spretnostim

Partnerstva javnih in zasebnih institucij niso samo vir financiranja izobraževanja, ampak podpirajo tudi vzajemno učenje ter skupni razvoj in izvajanje politik. So priložnost za razvoj programov spretnosti na usmerjen, inovativen in trajnosten način ter za sodelovanje tistih, ki neposredno zagotavljajo, uporabljajo in posodablajo posamezne spretnosti. Partnerstva lahko povežejo več področij politike, podsektorje izobraževanja in usposabljanja, javne in zasebne akterje ter različne ravni upravljanja²⁶.

Krepitev partnerskega pristopa v izobraževanju in usposabljanju pomeni večjo dejavnost pri razvijanju strategij spretnosti in ne zgolj opravljanje funkcije „dobavitelja“ spretnosti. Da

²⁴ Glej OECD *Education today* (Izobraževanje danes), 29. junija 2012.

²⁵ Glej Eurydice (2012), *National student fee and support systems 2011/2012* (Nacionalni sistemi šolnin in podpore).

²⁶ Za prakse držav članic glej delovni dokument služb Komisije *Partnerships and flexible pathways for lifelong skills development* (Partnerstva in prožne poti za vseživljenjski razvoj spretnosti).

bodo partnerstva trajnostna, morajo temeljiti na jasnih ciljih in biti sistematično vključena v pristope politike. Zajemati morajo vse zainteresirane strani, vključno s predstavniki učiteljskih organizacij, socialnih partnerjev in študentskih organov.

Partnerski pristop je ključen dejavnik za uspeh programov jamstev za mlade (glej prihodnji sveženj za zaposlovanje mladih). Vzpostavitev takih celostnih programov zahteva skupno prizadevanje ustanov za izobraževanje in usposabljanje ter drugih zainteresiranih strani.

Na ravni EU se spodbujajo različne oblike partnerstev. Skupnosti znanja in inovacij (SZI), ki jih podpira Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT), združujejo izobraževalne in raziskovalne ustanove ter podjetja, osredotočajo pa se na visoko integriran razvoj spretnosti, skladen s potrebami in izzivi zadevnih gospodarskih akterjev. Drug primer, ki pa je sektorski, je velika koalicija za delovna mesta v sektorju IKT. V tej koaliciji bodo podjetja, delodajalci, izobraževalne ustanove in vlade skupaj obravnavali ukrepe za odpravljanje pomanjkanja spretnosti v sektorju IKT.

Predlagani program financiranja Erasmus za vse bo prav tako spodbujal partnerstva. Podpora bo namenjena koalicijam znanja, ki bodo s celovitim sklopom dejavnosti spodbujala izmenjavo in pretok znanja med visokošolskimi ustanovami in podjetji. Njihov cilj je podpirati odličnost in inovacije ter ustvariti nove multidisciplinarne učne programe za spodbujanje spretnosti, kot so podjetništvo, reševanje problemov v realnem času in ustvarjalno mišljenje. V poklicnem izobraževanju in usposabljanju bodo financirane koalicije sektorskih spretnosti, v katerih bodo izobraževalne ustanove, podjetja in strokovne organizacije skupaj oblikovali učne programe in programe usposabljanja. Koalicije znanja in sektorskih spretnosti bodo imele koristi od prizadevanja socialnih partnerjev – tudi na ravni EU v okviru evropskih svetov za sektorske spretnosti – za opredelitev potreb po spretnostih v posameznih sektorjih.

3 PREDNOSTNE NALOGE DRŽAV ČLANIC

Glede na raznovrstnost in nujnost izzivov, s katerimi se spopadajo države članice, je treba različno dolgo uporabljati različne instrumente, pri tem pa morajo sodelovati akterji v izobraževanju in na trgu dela. Prizadevanja za izboljšanje ponudbe ustreznih in visokokakovostnih spretnosti morajo spremljati usmerjeni ukrepi za nemoten prehod od izobraževanja k zaposlitvi, zmanjšanje ovir za mobilnost in izboljšanje delovanje trga dela, da bodo mladi imeli večje zaposlitvene možnosti.

V okviru prihodnjega **svežnja za zaposlovanje mladih** bodo države članice pozvane, naj okrepijo prizadevanja na področju učenja ob delu, mobilnosti in pripravništev ter spodbujajo partnerstva (tudi izobraževalna) za izvajanje jamstev za mlade, da se zagotovi učinkovit odziv na krizo brezposelnosti mladih.

V skladu z ukrepi, predlaganimi v priporočilih za posamezne države za leto 2012, Evropska komisija poziva države članice, naj pospešijo reforme izobraževanja za boj proti brezposelnosti mladih in povečajo ponudbo spretnosti z naslednjimi ukrepi:

1. **Spodbujanje odličnosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju.** Ključni ukrepi so razvijanje visokokakovostnih dualnih sistemov poklicnega izobraževanja in

usposabljanja glede na nacionalne razmere, usklajevanje politike poklicnega izobraževanja in usposabljanja z regionalnimi/lokalnimi strategijami za gospodarski razvoj, zlasti za pametno specializacijo, omogočanje prehodnosti z drugimi ponudbami izobraževanja, razvijanje terciarnih kvalifikacij kratkega cikla (2 leti) na določenih področjih s pomanjkanjem spretnosti (zlasti tistih s potencialom rasti, kot so IKT, zdravstveno varstvo ter zelena znanja in sposobnosti) in krepitev lokalnih, nacionalnih in mednarodnih partnerstev ter mrež med podjetji, zlasti MSP, in ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

2. **Izboljšanje uspešnosti skupin učencev z visokim tveganjem za osip in s slabo ravni osnovnih spretnosti.** Ključni ukrepi so uvajanje visokokakovostne in dostopne predšolske vzgoje, krepitev učenja osnovnih spretnosti, kot so pismenost, računanje ter osnovna matematika in naravoslovje, omogočanje zgodnjega odkrivanja učencev s slabimi rezultati pri osnovnih spretnostih na vseh ravneh izobraževanja, zagotavljanje individualne podpore in izvajanje z dokazi podprte strategije za zmanjšanje osipa.
3. **Boljše zagotavljanje medpredmetnih spretnosti, ki povečujejo zaposljivost, kot so podjetniška samoiniciativnost, digitalne spretnosti in znanje tujih jezikov.** Ključni ukrepi so sprejetje ukrepov za uvajanje medpredmetnih spretnosti v vse učne programe od zgodnjih ravni izobraževanja do visokošolskega izobraževanja, pri čemer se morajo uporabiti inovativni pedagoški pristopi, ki v središče postavljajo študenta oz. učenca, ter oblikovanje ocenjevalnih orodij, s katerimi se lahko učinkovito oceni in ovrednoti raven usposobljenosti. Vsi mladi bi morali imeti možnost, da pridobijo vsaj eno praktično izkušnjo s področja podjetništva pred koncem obveznega izobraževanja.
4. **Zmanjšanje števila nizkokvalificiranih odraslih.** Ključni ukrepi so določanje nacionalnih ciljev in strategij, okrepitev spodbud za usposabljanje odraslih, ki jih ponujajo podjetja, potrjevanje spretnosti in kompetenc, ki niso bile pridobljene v formalnem izobraževanju, in vzpostavitev točk dostopa (enotnih kontaktnih točk), ki združujejo različne storitve, kot so zagotavljanje potrjevanja in poklicnega svetovanja s prilagojenimi ponudbami izobraževanja za posameznike.
5. **Razširitev učenja s pomočjo IKT in izboljšanje dostopa do visokokakovostnih OVI.** Ključni ukrepi so posodobitev infrastrukture IKT v šolah, podpiranje učenja in ocenjevanja s pomočjo IKT, spodbujanje preglednosti pravic in obveznosti uporabnikov digitaliziranih vsebin, vzpostavitev mehanizmov za potrjevanje in priznavanje spretnosti in kompetenc, pridobljenih z OVI, ter podpiranje ustanov za izobraževanje in usposabljanje pri prilagajanju njihovih poslovnih modelov OVI.
6. **Pregled in okrepitev strokovnega profila vseh učiteljskih poklicev** (učitelji na vseh ravneh izobraževanja, ravnatelj, izobraževalci učiteljev). Ključni ukrepi so pregledovanje učinkovitosti ter akademske in pedagoške kakovosti začetnega izobraževanja učiteljev, uvajanje usklajenih in ustrezno financiranih sistemov za zaposlovanje, izbiro, začetno usposabljanje in strokovni razvoj učiteljskega osebja na podlagi jasno opredeljenih kompetenc, potrebnih na vsaki stopnji učiteljskega poklica, ter izboljšanje digitalnih kompetenc učiteljev.

Izvajanje teh reform ne bo uspešno, če se ne bo povečala učinkovitost financiranja v izobraževanju. Da bi Komisija rešila to zapleteno vprašanje, **poziva države članice, naj spodbujajo nacionalne razprave o načinih zagotavljanja trajnih mehanizmov**

financiranja za povečanje stabilnosti in učinkovitosti, hkrati pa usmerjajo podporo k tistim, ki so do zdaj manj sodelovali. Pri tem je treba posebno pozornost nameniti razvoju shem financiranja za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter učenje odraslih, ki predvidevajo delitev stroškov med javne organe, podjetja in ustrezne prispevke posameznikov (npr. skladi sektorskega usposabljanja, dajatve za usposabljanje itd.) in katerih cilj je spodbujanje velikih podjetij in MSP, da ponudijo poklicno izobraževanje in usposabljanje ob delu.

4. USKLAJEVANJE IN PRISPEVKI NA EVROPSKI RAVNI

Vprašanja, opredeljena v tem sporočilu, in instrumenti za njihovo reševanje so odgovornost držav članic, vendar so za ambiciozne reforme potrebna skupna prizadevanja z EU. Na ravni EU se bodo takoj začela prizadevanja za naslednje **ključne ukrepe**:

1. Večja osredotočenost na posamezne države in okrepljena podpora državam članicam pri izvajanju opredeljenih prednostnih nalog s:

- spremljanjem napredka v vsaki državi članici v okviru prihodnjega evropskega semestra in vključevanjem rezultatov pregledov držav v pripravo osnutka **priporočil za posamezne države** za leto 2013;
 - krepitvijo analitičnega temelja za spremljanje držav z i) rednimi **medsebojnimi strokovnimi pregledi** v okviru odprte metode koordinacije na področju izobraževanja in usposabljanja; ii) okvirom za sodelovanje med Evropsko komisijo in OECD glede politik na področju spretnosti. V tem okviru bo jeseni 2013 vzpostavljen **javni portal „spletno ocenjevanje izobraževanja in spretnosti“**, ki bo posameznikom in podjetjem omogočal, da z metodologijo PIAAC primerjajo spretnosti glede na druge uporabnike ankete; iii) okrepljenim spremljanjem meril uspešnosti izobraževanja in usposabljanja, vključno z **novim merilom uspešnosti za poučevanje jezikov** (glej delovni dokument služb Komisije o jezikih).
- 2. Hitrejše izboljševanje učenja ob delu, zlasti z vzpostavitvijo koalicije za vajeništvo na ravni EU** (glej tudi prihodnji sveženj za zaposlovanje mladih). Kot prvi korak bo Komisija podprla Memorandum o evropskem sodelovanju na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki bo združeval več držav članic pri učenju iz uspešnih pristopov in programov.
- 3. Oblikovanje evropskega prostora spretnosti in kvalifikacij** za spodbujanje večje konvergence med instrumenti za preglednost in priznavanje v EU, da se zagotovi nemoteno čezmejno priznavanje spretnosti in kvalifikacij na podlagi sprotnega ocenjevanja in pristopa na podlagi učnih rezultatov.
- 4. Financiranje izobraževanja za rast** za okrepitev zavezanosti k zagotavljanju kvalificirane delovne sile, ki se stalno usposablja in preusposablja, s:

- spremljanjem ukrepov, ki so jih sprejele države članice, za prednostno usmeritev izdatkov, ki pospešujejo rast, in razvojem na dokazih temelječega okvira za analizo učinkovitosti javne porabe za kakovostno izobraževanje in usposabljanje;
 - prvo razpravo na ravni EU z ustreznimi zainteresiranimi stranmi o donosnosti naložb v različne sektorje izobraževanja in usposabljanja (poklicno usposabljanje, izobraževanje odraslih, visokošolsko izobraževanje) in načinih za povečanje učinkovitosti porabe sredstev;
 - posvetovanjem s socialnimi partnerji na ravni EU o možnostih za znatno povečanje ponudbe usposabljanja za odrasle, ki delajo v podjetjih, da se delovna sila usposobi in preusposobi. To posvetovanje bo sledilo posvetovanju o okviru za kakovost pripravništev, da se bodo v celoti upoštevali tudi rezultati slednjega.
5. Analiza učinka podpore EU za boljši dostop in uporabo OVI in IKT, določitev parametrov kakovosti in certifikacijskih postopkov za OVI, razvijanje poučevanja s pomočjo IKT in oblikovanje evropske razsežnosti za spletno izobraževanje. Rezultati tega pripravljalnega dela bodo utrli pot **novi evropski pobudi o „odpiranju izobraževanja“**.
 6. **Ukrepi za podjetniško izobraževanje**, ki vključujejo: objavo političnih smernic o podjetniškem izobraževanju za leto 2013; določitev, skupaj z OECD, usmerjevalnega okvira za ustanove za podjetniško izobraževanje; razvoj orodij za spremljanje napredka in pridobivanja podjetniških kompetenc.
 7. **Spodbujanje partnerstev med izobraževanjem, gospodarstvom in raziskavami**, kot so koalicije znanja, koalicije sektorskih spretnosti in partnerstva v okviru programa Marie Skłodowska-Curie na podlagi predlaganega programa Erasmus za vse za obdobje 2014–2020 in Obzorja 2020, da se sistemi izobraževanja in usposabljanja bolj prilagodijo potrebam podjetij, zlasti MSP.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Evropa bo rast spodbudila samo z večjo produktivnostjo in ponudbo visokousposobljene delovne sile, pri čemer je nujna reforma sistemov izobraževanja in usposabljanja. Namen tega sporočila in analize držav v priloženih delovnih dokumentov služb Komisije je spodbuditi vlade, ustanove za izobraževanje in usposabljanje, učitelje, podjetja in druge partnerje, da si v skladu z nacionalnimi okoliščinami skupaj prizadevajo za reforme. Države članice se zdaj poziva, naj v razpravah v parlamentih in z zadevnimi zainteresiranimi stranmi nadaljujejo razmislek o tem dokumentu ter tako spodbudijo reforme.

Komisija bo zagotovila, da bo v evropskem semestru upoštevan prispevek izobraževanja in naložb v spretnosti k rasti in delovnim mestom. Za poudarjanje nujnosti opredeljenih prednostnih nalog bo uporabila evropske platforme za dialog EU, na primer odprto metodo koordinacije na področju izobraževanja in usposabljanja, bolonjski proces za visokošolsko izobraževanje in kopenhavnski proces za poklicno izobraževanje in usposabljanje, ter instrumente financiranja.